

te gast

De tunnel van Fresco

FOTO DENNIS BEEK

Kennelijk voelt de gevestigde orde en het groot agrarisch ondernemerschap zich bedreigd door de bewustwording van onze leefomgeving en daarmee verband houdende voedselvoorziening. Dus wordt er weer een 'invloedrijke' hoogleraar van stal gehaald om de economisch groeigedachte niet te verstoren. Louise Fresco laat ons weten dat wij een schuldgevoel over voedsel hebben (LC 13 oktober). En dat de dierlijke mest toegepast in de biologische landbouw ook risico's met zich meebrengt gezien de Ehec-crisis. Binnen haar visie past kennelijk geen enkel voedselrisico.

Fresco stelt dat wij door de grootschalige landbouw genoeg te eten hebben. Ik constateer dat wij hier inmiddels zelfs meer dan genoeg eten krijgen aangeboden. In zekere zin lijden wij en onze economie aan een soort bulimia; te veel consumeren in te korte tijd om onze groei-economie overeind te houden. Onze landbouweconomie is gebaseerd op een enorm exportoverschot (60-70 procent). Dit houdt in dat er ergens een enorm importoverschot is. Dat weegt volgens mij niet op tegen de door Fresco aangehaalde sperzieboontjes uit Egypte. Het exportoverschot houdt ook in dat er in Nederland een enorm mestoverschot is, wat al decennia een milieuprobleem is.

Tel daarbij nog eens op de nieuwe natuur- en milieuwetge-

ving. In de beoogde Omgevingswet, een integratie van 26 wetstelsels, staat niet meer de bescherming van de leefomgeving centraal. Groei is uitgangspunt. Daarbij worden de minimale grenzen van Europese regels als randvoorwaarden gebruikt. Gezien de bevolkingsdichtheid, de geografische ligging en de grote diversiteit aan landschappen zou Nederland juist extra inspanning moeten leveren.

Bij voedsel draait het om meer dan 'gezond en veel'. In de kleinschalige en middenschalige biologische en vooral biologisch-dynamische landbouw weet men dat al langer. Daar gaat men voor kwaliteit en leefbaarheid. Minder landbouwhuisdieren verspreid over een groter oppervlak. Meer dierenwelzijn. Meer biodiversiteit en vooral ook meer beleving. Dat is heel wat anders dan door Fresco en andere hoogleraren omarmde en door grootindustriële gesponsorde 'objectieve' onderzoeken, gericht op grootschaligheid.

Kunstmest, bestrijdingsmiddelen, winning van ertsen en vooral de economie van het al maar meer zijn de grootste bedreigingen van de aarde en dus ook van onze voedselproductie. Biodiversiteit is een heel mooi integraal thema om uit de benauwende tunnel van Fresco te ontsnappen.

SJOERD BONNEMA
ADVISEUR BIODIVERSITEIT
EN LEEFOMGEVING